

HOE KOMT KLARENBEEK AAN ZIJN NAAM

door Eefje Huisman en Marten Brascamp

Introductie

Het dorp Klarenbeek zoals we dat nu kennen, bestond vroeger niet. Nu is het een lindorp langs de N789 met woonwijken aan beide kanten van de grens tussen de gemeentes Voorst en Apeldoorn. Tweehonderd jaar geleden was het een leeg land met enkele huizen langs de oude doorgaande weg van Deventer naar de Woeste Hoeve en op De Dalk, wat bebouwd langs de Oudhuizerstraat en her en der wat verspreide huizen in het buiten-

gebied. De kerken en de scholen waren er niet, wel twee kopermolens. Die bestonden sinds 1732. Aan de Voorster kant van de grens heette het gebied toentertijd het Appense en Gietelse Veld. Dat strekte zich vanuit de gehuchten Appen en Gietelo naar het westen uit. Geleidelijk ging dat vervolgens over in het Appense en Gietelse Broek en verder naar het zuidwesten in het Lampenbroek. Aan de Apeldoornse kant heette het gebied het Achterveld, het achterveld van Oosterhuizen.

Het huidige Klarenbeek en omgeving (kaart: OpenStreetMap)

Een heldere aanduiding had Klarenbeek nog niet. Zo richtten bewoners uit het Voorster gedeelte in 1798 een verzoek aan het schoutamt van Voorst tot het aanstellen van een schoolonderwijzer. Jan Oolman schreef bij die gelegenheid: “Ik ondergetekende certificeere en verklaare, dat in vroegere jaaren achter in ‘t appense broek, onderwijs in ‘t spellen, lezen, schrijven en rekenen gegeven is, en dat ik zelfe benevens vele andere kinderen ter schole hebben gegaan, in ‘t bakhuis van Evert Bleumink en vervolgens in de houthuysen straat, in ‘t huys het einde genaamt1” [1]. De gemeenteraad van Voorst noemde het gebied op 30 juli 1828 nog “een buurt waarvan de herberg de Zweep2 nagenoeg het midden uitmaakt” [2].

Hoe is de naam van het dorp Klarenbeek dan ontstaan? Verschillende verhalen doen daarover de ronde.

Dirk Otten schrijft in zijn boek ‘Landschap en plaatsnamen van de Noordoost-Veluwe’ [3] het volgende: “Op de plaats waar het dorp Klarenbeek ligt, was in het begin van de vorige eeuw nog geen bebouwing. Op het daar gelegen landgoed Klarenbeek werd in 1847 een kerk gesticht. Het landgoed en het dorp ontlenen hun naam aan de beek die in de Grote Wetering uitmondde. (...) Klarenbeek behoort tot de namen

1 Evert Bleumink woonde vermoedelijk op Lutlike Olthuis aan de huidige Polveensweg. Het huis met de naam ‘t Einde zal in de buurt van de Bressershofstede aan de Oudhuizerstraat hebben gestaan.

2 De Zweep stond ongeveer op de plek waar nu het DCO-benzinestation aan de Klarenbeekseweg staat.

die hun ontstaan te danken hebben aan een opvallende kleurschakering of aan de gesteldheid van het water. Bekende voorbeelden zijn het Bleke Meer bij Uddel, dat vroeger Witte Meer heette, Schoonebeek en Zwartewater.”

Voormalig burgemeester Penninx heeft een iets andere lezing en schrijft in ‘Anderhalve eeuw bedrijvigheid in hout’ [4]: “Het dorp Klarenbeek dankt zijn naam aan de beek die de plek aan het begin van de 18de eeuw zo geschikt maakte voor de aanleg van een kopermolen. Toen de eerste Krepel (Gröpel) deze molen na enkele jaren overnam moest de capaciteit uitgebreid worden. De loop van de beek werd veranderd, een waterrad gebouwd: de beek klaarde op. Door de jaren heen ontstond rond de molen een landgoed en een echt dorp: Klarenbeek.”

Wikipedia ten slotte houdt het op [5]:

“Klarenbeek is genoemd naar een landgoed dat aan de Klaarbeek lag, een beek die later ook de Klarenbeek ging heten. (...) Na de bouw in de achttiende eeuw van een door waterkracht aangedreven kopermolen vormde zich een nederzetting. (...) Aan het begin van de 20e eeuw was Klarenbeek nog steeds niet veel meer dan een gebied met enkele verspreide huizen en een kerk. Rond de Hoofdweg zijn in de twintigste en eenentwintigste eeuw verschillende buurtjes gebouwd.”

De citaten laten zien dat er verschillende beelden bestaan over het ontstaan van de naam Klarenbeek en over de geschiedenis van de kopermolens.

Dat laatste onderwerp, de geschiedenis van de kopermolens, is recent uitgebreid beschreven in 'De Wijerd' van de Stichting tot Behoud van de Veluwe Sprengen en Beken [6]. Die geschiedenis laten we hier grotendeels buiten beschouwing.

We beperken ons tot het ontstaan van de naam.

EERSTE VERMELDINGEN VAN KLARENBEEK

De eerste keer dat de naam Klarenbeek in een schriftelijke bron wordt genoemd is op 8 juli 1732.

Teunis Jansen Pluijm maakt dan in de Amsterdamsche courant bekend dat hij "op de Veluwe, omtrent Zutphen op Klarenbeek" kopermolens heeft aangelegd [7].

Vanaf dat moment komen we de naam

tegen als aanduiding van de betreffende kopermolens: in 1749 als Copermolen Clarenbeek in een afrekening van de Amsterdamse koperhandelaar Daniel Mitz met Pluijm [8] en daarna vanaf 1764 als de drie compagnons Pieter Wesselman, Jan Hessels en Johan Richardt Krepel de compagnie Clarenbeek beginnen [8]. Pieter Wesselman was de schoonzoon van Pluijm, Jan Hessels vermoedelijk een neefje en Johan Richardt Krepel een Oostenrijker die rond 1735 naar onze streek was gekomen.

Vervolgens zien we de naam Klarenbeek geleidelijk in verschillende documenten verschijnen. In het begin misschien als aanduiding voor de kopermolen, maar later vermoedelijk als naam voor de directe omgeving ervan en als naam voor de beek

Ansichtkaart met de Klarenbeek gezien vanaf de Kopermolenweg. De naam Klarenbeek voor de beek wordt voor het eerst vermeld op de kadastrale kaart van 1832. Het huis links, waar nu de veearts woont, bestond in 1732 nog niet. (foto: Historische Vereniging Voorst)

die nu de Klarenbeek heet. Er is sprake van een overgangsfase waarin de aanduidingen Kopermolen en Klarenbeek naast elkaar worden gebruikt. Die overgangsfase duurt tot ongeveer 1850.

In 1771 - als Matthias Lenen zijn zoon laat dopen - verschijnt de naam Klarenbeek in het doopboek van de Rooms-Katholieke Statie Eerbeek en ter Horst: "2 Marti Baptizata est (is gedoopt) op Klarenbeek Joannes filius (zoon van) Matthias Lenen et Helena Broekhagen suscept (getuigen waren) J. Richard Krepel et Anna Catharina Kappers" [9].

Ook een aantal andere kinderen van Matthias worden op/in Klarenbeek/Clarenbeek geboren. Matthias Lenen was een werknemer op de kopermolen en woonde hier wellicht ook. In 1793 verklaarde hij er dichtbij te wonen [10].

Rond het jaar 1800 maakt het doopboek uitgebreid melding van meerdere geboortes in Klarenbeek. De naam Klarenbeek wordt dan steeds in de aanhef van een geboorte genoemd, in één adem met omliggende plaatsen zoals Eerbeek, Hall en Beekbergen. Ook staat de naam Klarenbeek onder de eerdergenoemde aanvraag van 1798 voor een schoolmeester. Onder de aanvraag staat: "Actum Klaarenbeek in 't Appense Broek".

DE NAAM KOPERMOLEN BLIJFT NOG WEL IN ZWANG.

Het Schoutamt van Voorst vermeldt in een overzicht van wegen in 1818 "de Weg beginnende bij Den Beer te Voorst en lopende langs De Kopermole en verder op

Loenen zijnde een buurtweg" [11].

Ook is in 1842 bij de aanvraag voor een bouwvergunning voor een nieuwe kerk in Loenen nog sprake van "de RK gemeente van Eerbeek, Loenen, Beekbergen en Kopermolen en aanhorigheden" [12].

Inmiddels meldt het Algemeen Handelsblad in 1839 dat de heer J.R. Krepel, woonachtig te Voorst, "op den huize Klarenbeek", is getrouwd met E. Hagen te Olst [13].

Vervolgens spreekt Krepel in 1844 over een "nevenkerk op de Kopermolen onder Klarenbeek" [12] en daarmee begint Klarenbeek meer algemeen genoemd te worden als naam voor het dorp zoals we dat nu kennen.

In 1879 wijst gemeenteraadslid Scholten van Voorst op het nut en de noodzaak om een weg aan te leggen van de Bekenstraat naar de Holthuiserstraat, als verkorte verbinding tussen het dorp Voorst met de Holthuiserstraat en Klarenbeek [14]. Ten slotte heet de halte aan de spoorlijn Apeldoorn naar Zutphen in 1882 van meet af aan Klarenbeek. De naamgeving van het dorp aan de Voorster kant van de grens is dan echt definitief.

Aan de Apeldoornse kant duurt het wat langer. In 1912 nog spreekt gemeente Apeldoorn van school no. 7 te Oosterhuizen (achterveld Klarenbeek) [15]. Het duurt uiteindelijk tot ongeveer 1920 voor de gemeente Apeldoorn de naam Klarenbeek als officiële aanduiding voor het dorp gaat gebruiken.

Dan wordt de plaats van school no. 7 met Klarenbeek aangeduid [16].

HOE IS HET BEGONNEN

Maar hoe zit het dan met het eerste begin, toen Teunis Jansen Pluijm in 1732 met de naam Klarenbeek op de proppen kwam? Hoe kwam hij aan de naam? Bedacht hij het ter plekke, bestond de naam misschien al of was er iemand die hem op het idee bracht?

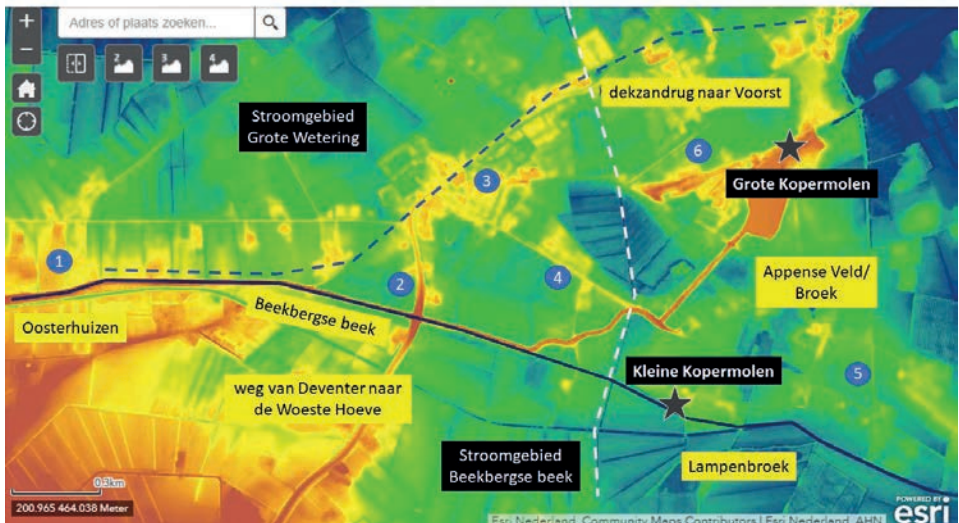
Daarvoor moeten we terug in de tijd, naar het moment dat Pluijm in de Amsterdamse courant aankondigde dat hij met de kopermolens was begonnen. Laten we beginnen met een korte beschrijving van de situatie ter plaatse.

De Beekbergse beek kwam van oudsher van de hoogtes van Beekbergen en Lieren (1) en kruiste de weg van Deventer naar de Woeste Hoeve, de huidige Klarenbeek-

seweg (2). Toentertijd liep hij vervolgens rechtdoor onder het hedendaagse dorp Klarenbeek door (3), ongeveer evenwijdig aan de huidige Hessenallee (4), door het Lampenbroek en langs de Polveensweg (5). Ten slotte mondde hij in de Loenense beek uit op de plaats waar het water nu de Polveensweg kruist. Daarna vervolgde het samengevoegde water zijn weg als Voorsterbeek in de richting van de IJssel.

Ten noordoosten van de Beekbergse beek richting Voorst ligt een dekzandrug (6) die het stroomgebied van de Beekbergse beek ten zuiden hiervan scheidt van dat van de Grote Wetering in het noorden.

Teunis Jansen Pluijm besloot op twee plaatsen een kopermolen te bouwen: één

De situatie van 1732 weergegeven op de huidige hoogtekaart. De kleuren op de kaart geven de verschillende hoogtes aan. Van oranje via geel en groen naar blauw is van hoog naar laag. De witte stippe lijn is de grens tussen de huidige gemeentes Apeldoorn en Voorst. De zwarte stippe lijn is de waterscheiding tussen de Grote Wetering en de Beekbergse beek. Het dorp Klarenbeek is aangegeven met een '3' (kaart: www.ahn.nl)

aan de bestaande loop van de Beekbergse beek in het Lampenbroek en één aan een nieuw op- en om te leiden deel van deze beek in het Appense Veld, op de rand van de genoemde dekzandrug. Als hij het water van de Beekbergse beek naar die dekzandrug zou leiden, dan kon hij gebruik maken van het natuurlijke hoogteverschil tussen de dekzandrug en het achterliggende laagland. Daardoor zou hij een groot verval in zijn molen krijgen en daarmee een grote productiecapaciteit. Omdat Pluijm besloot dat het merendeel van het water die kant op zou worden geleid, bleef maar een klein deel over voor de oude benedenloop van de Beekbergse beek [6]. Zoals we in het Markeboek van Appen kunnen lezen werd dit beekdeel vanaf dat moment de Verloren beek genoemd [17].

In 1731 vroeg Pluijm toestemming aan de marke van Appen, die eigenaar van de gemeenschappelijke gronden in het Appense Veld was, om de molen op de rand van de dekzandhoogte te mogen bouwen. Dat

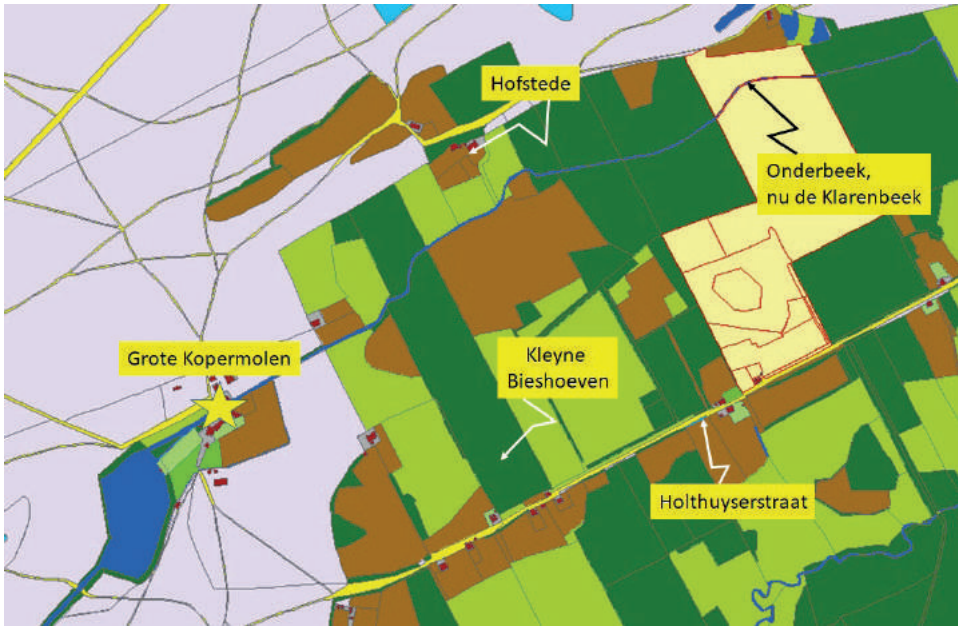
was op een perceel met de naam Tibet. De marke verpachtte hem de grond en stelde als één van de eisen dat “Pluijm de beke soo boven als de onderbeke sal hebben te maken, en de onderbeke door de ordinairre tog- of leidegraven op een wijdte ten minsten van ses a seven voet en die soo diep uit te graven, dat het water gemakkelijk kan af- of uitlopen omdatter geen bossen of weidelanden daar onder water lopen” [17].

Dat betekende dat Pluijm zowel de bovenals de onderbeek moest aanleggen. Een bovenbeek is het hoge gedeelte van een molenbeek dat vóór een molen ligt. Een onderbeek is het lagergelegen gedeelte van de beek na de molen. Het water dat de molen aandrijft stort erin. Pluijm moest de onderbeek door bestaande sloten en waterlopen graven en wel op een voorgescreven diepte en breedte.

Voor hij mocht beginnen met het bouwen van de molen moest hij eerst een winter

De oude benedenloop van de Beekbergse beek in het Lampenbroek in 2015, nu de Verloren beek. De kopermolen stond in de verte rechts naast de schuren.

Kadastrale kaart uit 1832. Linksonder bevinden zich de Grote Kopermolen en de Wierd. De onderbeek, nu de Klarenbeek, loopt naar rechtsboven. Hij doorsnijdt de percelen van diverse eigenaren. Licht- en donkergroen zijn weilanden en bos, bruin is bouwland en grijs is de woeste grond van de marke van Appen (bron: www.hisgis.nl)

Situatie in 2022. De Klarenbeek doorkruist de vroegere Kleine Bieshoeven van de familie Huijgens. In de verte de Hofstede.

lang het water door de onderbeek laten lopen om te laten zien dat niemand er schade door zou oplopen. Verder moest hij de nodige bruggen en duikers aanleggen en zorgen voor het onderhoud.

Vanaf de kopermolen op de rand de dekzandhoogte moest het water dus zijn weg vinden door bestaande laagtes en waterlopen richting Voorst. Het kronkelende verloop daarvan is in de huidige loop van de Klarenbeek nog te zien.

Behalve door gronden van de marke moest

het water ook door gronden van verschillende particuliere eigenaren. Een van hen was Geertjen Wessels, de weduwe van Jan Hissink, woonachtig op de Hofstede. Zij kreeg een schadevergoeding voor het graven van de beek door haar land en Pluijm maakte er twee bruggen.

De tweede particulier was Willem Huijgens, een Amsterdamse notabele die optrad namens zijn vader Theodorus Huijgens, Heer van Opvoorst. Pluijm beloofde

Het Huis Klaarenbeek in Arnhem, bron: Cleefsche en Zuidhollandsche arcadia, 1730

hem in de Kleine Bieshoeven een stenen brug te bouwen op de plaats waar eerder een duiker had gelegen [10].

VOORMALIGE PRÛMSE GOEDEREN

Met de familie Huijgens, die verschillende bezittingen in het gebied had, zijn we op een spoor gekomen dat ons brengt naar het mogelijke ontstaan van de naam Klarenbeek. Een spoor dat ons leidt naar het idee dat de naam Klarenbeek toentertijd al in de omgeving rondging en dat Pluijm wellicht daardoor op het idee kwam om het in de Amsterdamsche courant zo te noemen.

**Doorn & Van der Haar
Computers**

- Verkoop
- Cloud
- Reparatie
- Onderhoud
- Telefonie
- Netwerken

0578-575856
info@doornvanderhaar.nl

SVR
STICHTING VRIJE RECREATIE

KAMPEREN BIJ DE BOER

camping de Polmate

Melkleenweg 4 Terwolde
info@campingdepolmate.nl www.campingdepolmate.nl

De familie Huijgens was van oorsprong een Arnhemse burgemeestersfamilie. In 1610 kwam deze familie in het bezit van de Voorster goederen die hadden toebehoord aan de abdij van Prüm. De eerste vermelding van de Voorster bezittingen van de abdij van Prüm dateert uit de negende eeuw. Het bezit omvatte verschillende boerenerven, waaronder het Lodincksgoor in Holthuisen gelegen ofwel Pannekoe(c)k aan de huidige Oudhuizerstraat [18].

In de loop van de tijd werden erven gesplitst, verkocht of in pacht gegeven. Ook werden woeste gronden tot ontginning gebracht zoals dat in de loop van de 13de eeuw plaatsvond [19].

De Kleine Bieshoeven is mogelijk een van die ontginningen.

Een deel van de bezittingen werd in de loop van de eeuwen verkocht met behoud

Zedwell
ontdekkend op weg

Ontdekkend op weg

Wij gidsen in het wisselende stroombied van de IJssel met dijkhuizen, landgoederen, kastelen en vroege ontginningen van landbouw en veeteelt. Wij laten Veluwe, Salland en delen van de Gelderse Achterhoek zien in ieder jaargetijde en vertellen de verhalen en sagen die in deze gebieden de ronde doen.

Ieder jaargetijde maakt de streek net weer anders. Ontdekken we nieuwe plekken en vergezichten. Boerderijen met lanterkamers te kust en te keur. Verhalen van bijzondere momenten, personen en gevechten om bezit. Dat is wat Veluwe, Salland en Gelderse Achterhoek u bieden, eeuwen van grootse waarde voor streek en mens.

"De gids stapt bij u in en neemt de tijd om tijdens de rondrit te vertellen over omgeving en mens."

Een toer duurt maximaal 2 uur.

E info@zedwell.nl T 06 - 53 67 85 62

www.zedwell.nl

van het innen van een soort belasting, de zogenaamde tinsen of tijnsen. Het Lodincksgoor werd zo'n tinsgoed.

Als onderdeel van het bezit van de vroegere Prümse goederen, bekleedde de familie Huijgens gedurende anderhalve eeuw het ambt van markerichter van de marke van Voorst en Noord-Empe, een belangrijke bestuurlijke functie in dit gebied.

Omstreeks het jaar 1600 was de familie Huygens in het bezit gekomen van de landgoederen Monnikhuizen en Monnikhuizerbeek, beide in Arnhem. Die werden in 1642 samengevoegd onder de naam Claerenbeek/Klarenbeek, een naam die eerder was gebruikt voor een deel van Monnikhuizerbeek³. In 1643 ten slotte verkreeg de familie de vroegere Prümse goederen onder Arnhem, waarna alle voormalige Prümse goederen - ook die onder Voorst - werden samengebracht onder de zogenaamde Leenkamer Klarenbeek. Dat was een organisatie die het beheer voerde over de betreffende bezittingen [21].

Het zou zomaar kunnen dat de naam Klarenbeek op deze manier naar Voorst kwam. Jaarlijks rond Sint-Maarten, dat is 11 november, werden de tinsplichtigen van de Prümse tinsen, "wel eer geweest

zijnde aen de Hof tot OpVoorst, en nu bij 't Huis Claerbeek behoorende" opgeroepen om in herberg de Beer te Voorst te verschijnen om de verschuldigde tinsen te voldoen. Voor pachters gold een vergelijkbare verplichting. De oproep werd door de koster van de kerk in Voorst bekend gemaakt en de nodige kracht bijgezet: "...ijder der Tinsgenoten verzocht wordt ten dage en plaatse voorschreven te verschijnen, om hare schuldigd plicht af te lossen, om also te ontgaan alle breuken en schade, waarin Sij naar Tinsrechten souden kunnen vervallen" [21]. Dat betekende, bij verzuim, dubbel tarief betalen.

In 1732 was het al bijna 100 jaar dat de boeren hun jaarlijkse gang naar de Beer maakten om aan hun verplichtingen jegens de Leenkamer Klarenbeek te voldoen. Het is dan ook heel goed mogelijk dat de pachters en tinsgenoten in die tijd spraken van "op Klarenbeek" als ze de plaats van hun bezittingen globaal wilden aanduiden. In de eeuwen daarvoor zouden ze gesproken hebben van "onder Holthuijsen", maar die naam was geleidelijk in onbruik geraakt. Teunis Jansen Pluijm kan het zo gehoord hebben en als vaststaand hebben aangenomen, ook al werd de naam Klarenbeek in die tijd niet officieel als aanduiding voor het gebied gebruikt.

SLOTBESCHOUWING

HOE IS KLARENBEEK AAN ZIJN NAAM GEKOMEN?
We weten het niet helemaal zeker, maar het is heel goed mogelijk dat de naam Klarenbeek in 1732 rondging als aanduiding voor het gebied rond de Oudhuizer-

³ De naam Klarenbeek werd in de omstreken van Arnhem genoemd in 1546 tijdens een geschil tussen de vrouwe van Presikhaaf en het klooster Bethanië. Een getuige verklaarde toen dat het wel 75 jaar geleden was dat hij de varkens van Presikhaaf hoedde onder de eikelbomen op de straat staande genaamd Claerenbeek [20]

straat. Theodorus en Willem Huijgens en de plaatselijke boeren en pachters van de Leenkamer Klarenbeek hebben de ligging van hun gronden in die tijd wellicht met “op Klarenbeek” aangeduid.

EEN GESCHREVEN BRON

Anders dan Pluijms advertentie van 1732 in de Amsterdamsche courant, waarin hij melding maakt van “omtrent Zutphen op Klarenbeek”, hebben we niet kunnen vinden.

Maar alles wijst in de richting dat het zo gegaan kan zijn. Nader onderzoek moet het definitief uitwijzen en er komt een dag dat het raadsel in zijn geheel wordt ontrafeld.

NASCHRIFT

De auteurs danken Bert Visser, Anne Wijngaard, Gerrie Groenewold en Fenneke Brascamp voor hun hulp en verwijzingen naar vroege bronvermeldingen van de naam Klarenbeek.

Het onderzoek naar de naamgeving van Klarenbeek maakte onderdeel uit van een groter lopend onderzoek naar de geschiedenis van de Klarenbeekse kopermolens. De tussenresultaten daarvan bevinden zich in het archief van Historische Vereniging Voorst.

Bronnen

- [1] Verzoek van een aantal bewoners uit de buurt schap Appense broek tot het aanstellen van een schoolonderwijzer, 1798, archiefblok 0111, inventarisnummer 31
- [2] Antwoord van de gemeente Voorst aan de Districts Commissaris op de vraag of de gemeente een bijdrage kon leveren aan de bouw en de ex

ploitatie van een school, Notulen van de gemeenteraad van Voorst, 1828, archief gemeente Voorst 1818-1940, inv.nr. 1

- [3] D. Otten, Landschap en plaatsnamen van de Noordoost-Veluwe, IJsselacademie Kampen, 1987
- [4] **Pim Kisjes, 150 jaar Krepel Group**, anderhalve eeuw bedrijvigheid in hout, 1871-2021
- [5] Wikipedia, Klarenbeek (dorp)
- [6] Eefje Huisman, De Grote en Kleine Kopermolens Klarenbeek, in: De Wijerd, jaargang 41 nummer 2, Bekenstichting, juni 2020
- [7] Amsterdamsche courant, 8, 10 en 12 juli 1732
- [8] Archief Familie Wesselman van Helmond, Regio naal Archief Eindhoven
- [9] Gelders Archief, 0176_380, Ter Horst en Eerbeek en Loenen
- [10] Archief Landgoed Klarenbeek
- [11] Staten der wegen, onderverdeeld naar de indeling in kerspels, met vermelding van kunstwerken, gebreken en noodzakelijke verbeteringen, 1818, archief Gemeente Voorst 1818-1940, inv. nr. 1026
- [12] Archief H. Anthonius Abt, CODA archief, Apeldoorn
- [13] Algemeen Handelsblad, 23 augustus 1839
- [14] Zutphense courant, 20 mei 1879
- [15] Apeldoornsche courant, 31 januari 1912
- [16] Vacature onderwijzer school 7, CODA archief, Apeldoorn, 18 februari 1921
- [17] Markeboek Appen deel 2, 1733-1846, transcriptie B.W. van 't Erve
- [18] L.A.J.W. Sloet van de Beele, De Hof te Voorst, in: Verhandelingen der Koninklijke Akademie van Wetenschappen, Amsterdam, 1865
- [19] L.J. Keunen, De ontginningen en nederzettingen in het noordelijk deel van het kerspel Voorst, Wageningen Universiteit, 2001
- [20] Regesten, Gelders Archief en G. van Hasselt in 'Arnhemsche oudheden' gepubliceerd in 1803
- [21] Leenkamer Klarenbeek, Gelders Archief